

Argentijnse tango
van Groningen tot Maastricht

Colofon

ISBN: 978 90 8954 790 3

1e druk 2015

© 2015, Johan Meijering

Realisatie: Uitgeverij Elikser

Omslag: schilderij Gerriet Postma

Vormgeving omslag en binnenwerk: Evelien Veenstra

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op wat voor wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de auteur en de uitgeverij.

This book may not be reproduced by print, photoprint, microfilm or any other means, without written permission from the author and the publisher.

Argentijnse tango

van Groningen tot Maastricht

JOHAN MEIJERING

Tango

Argentinië

Nederland

Groningen

Graag wil ik dit boek opdragen aan:

- De Argentijnse tangocultuur in het algemeen en die in Groningen in het bijzonder
- Mijn kleinzoon Christiaan-Carlos Meijering (2002)

Christiaan-Carlos

Ana Buren, Annet Gabriëlse, Alexander Meijering, Bea Woldring, Bettie Bolks, drs. Benn Bergmann, Carolien van Leeuwen, Frouke Hut, Elzo Smid, Gerry Durville, Gerard Gosen, Gerda Hindriks, Guillaume Pool, Ina Hulshof, Iván & Petra Torres Concha, Joop Dagelet, Joop Kok, Karin Herrebout, Margreeth Letitre, Mien Tulp, Mirta Campos, Nelly Nava, Ricardo Klapwijk, Rob Doolaard & Inez van Beusekom, Siska Alkema, Tjarko Boelkens, Wouter Brave wil ik hartelijk bedanken voor hun medewerking. Ook de redactie van La Cadena, Tango maandblad voor Nederland, het team van uitgeverij Elikser, Stichting Tango Argentino Groningen en de vrienden van La Pasión, ben ik dankbaar en zeer erkentelijk voor hun support.

Voor hun buitengewone inzet wil ik in het bijzonder graag noemen en bedanken Addy de Jong, Carla Durville, Fransina Ganzeveld, Malgorzata Marlinski en René Hubeler.

Eerder verschenen:

- Vuurwerk.
Dagboek van een ruststoker 2008 ISBN: 978 90 8954 0690
Johan Meijering
- Explosief vuurwerk.
Feiten liegen niet 2008 ISBN: 978 90 8954 0775
Johan Meijering
- Dromen en geheimen.
De andere wereld van Arie Zuidersma 2011 ISBN: 978 90 8954 3349
Samenstelling
Johan Meijering en Carla Durville
- La Pasión. 2015 ISBN: 978 90 8954 7927
Salon de Tango y Cultura
Johan Meijering

Inhoud

Introductie		11
Deel I	Argentijnse tango	17
1.	De oorsprong	19
2.	Dans van uitdaging en verleiding	26
Deel II	Argentijnse tango In Nederland	41
3.	In vogelvlucht	43
Deel III	Argentijnse tango In Groningen	51
4.	Hoe de tango Groningen veroverde	53
5.	Retourtje Amsterdam - Buenos Aires	62
6.	Ocho de Mayo <i>Thuishonk van de tango</i>	66
7.	Docenten	68
8.	In gesprek	92
9.	Milonga's	105
10.	De deejays	109
11.	In de arena	114
12.	Stichting Tango Argentino Groningen	118
13.	La Pasión <i>Salon de Tango y Cultura</i>	120
14.	Tango voor Máxima en Willem-Alexander	131
15.	Passie <i>Jaarlijks terugkerend tangofestival</i>	140
16.	Tot slot...	143

Introductie

De Argentijnse tango en Groningen lijkt een niet voor de hand liggende combinatie. Toch is er in de stad Groningen een buitengewoon actieve tangoscene. Er wordt les gegeven en wekelijks zijn er verschillende salons. Vooral tijdens de weekenden kunnen liefhebbers hun hart ophalen in de salons waar gedanst, gekeken, geluisterd en gepraat wordt.

In 1996, om precies te zijn op 17 januari om 19.00 uur, kwam de tango voor het eerst op mijn pad. Ik begon namelijk samen met een goede vriendin aan een danscursus Argentijnse Tango voor beginners bij de school van Rob & Inez in het danslokaal Ocho de Mayo in de Hoekstraat in Groningen.

In de tango ontdekte ik de schoonheid van de beweging in relatie met bijzondere muziek. Overigens ben ik geen muzikkenner, maar de muziek raakte me en doet dat nog steeds.

De tangomuziek en dans passen helemaal bij mij. Het voelt als een goed zittend maatpak.

De tango zou mij veel gaan brengen. In 1999 opende ik het multiculturele centrum La Pasión aan de Nieuwe Boteringestraat 64 te Groningen, waar de tango een grote rol zou gaan vervullen.

Op 19 september 2015 is, tijdens de reünie van La Pasión in de VRIJDAG Concertzaal in Groningen, mijn boek gepresenteerd: *La Pasión, Salon de Tango y Cultura. Een bron van inspiratie*. De stichting La Pasión was van 1999 tot en met 2002 een inspirerend multicultureel centrum aan de Nieuwe Boteringestraat in Groningen. Het was een boeiende periode en in de media kregen de uiteenlopende activiteiten veel aandacht en haalden regelmatig de (regionale) radio en televisie. La Pasión was een gastvrije ontmoetingsplaats.

Rob & Inez en La Escuela van Bettie Bolks gaven er hun tangolessen. Veel van de leerlingen van toen zijn nu nog steeds actief op de dansvloer.

Er vonden kleurrijke en passievolle optredens van klankschaalconcert tot Oriëntaalse swingavonden plaats die een verrijking vormden voor de verschillende culturen in de stad. Iedereen, jong en oud, ongeacht zijn of haar religieuze achtergrond of huidskleur, was er meer dan welkom.

In november 2014 werden de activiteiten van de stichting La Pasión door het Regionaal Historisch Centrum De Groninger Archieven erkend als Cultureel Erfgoed. Dit geldt ook voor alle overige projecten op cultureel gebied die ik heb mogen initiëren. De archieven van dansclub Kuifje '64, Kijkbungalow Minerva, kunsthuis De Permanente, La Pasión, Do, La Nueva Pasión, Oprechte kunst, Echt/Vals en Staakt het Vuren heb ik aan dit Historisch Centrum geschonken. Al deze projecten zullen worden overgedragen en ondergebracht in het 'Archief Johan Meijering'.

Op de valreep ontstond tijdens het schrijven, kort voor het uitbrengen van het boek over La Pasión, vanuit de tangowereld en met name van enkele nieuwkomers, het idee om een aanvullend informatief boek over tango uit te brengen.

Deel I van dit boek beschrijft in grote lijnen de oorsprong van de tango. Ook wordt aandacht besteed aan de geschiedenis van de tangomuziek die tal van beroemdheden voortbracht en vele musici en dansers wereldwijd nog steeds inspireert. Ten slotte wordt de dans van de uitdaging en verleiding onder de loep genomen.

Deel II en III van dit boek beschrijven in grote lijnen de geschiedenis, het ontstaan en bestaan van de tangocultuur in Nederland en in het bijzonder in Groningen.

Wat heeft velen met mij bewogen om een eerste stap te zetten om zich de dans van uitdaging en verleiding eigen te maken? Hoe kon deze passievolle dans wortel schieten in Nederland en ook bij de nuchtere Groningers uitgroeien tot de huidige bloeiende tangocultuur?

Dit boek is tevens een eerbetoon aan alle pioniers van destijds, de dansdocenten, de deejays en niet te vergeten de vele vrijwilligers die al dertig jaar lang een positieve bijdrage hebben geleverd of nog steeds leveren aan het in stand houden van de Argentijnse tangocultuur.

Vervolgens zal de start van het tangofestival *La Pasión* op 18 september 2015 een perspectief en een podium voor de toekomst bieden. Het is dan de bedoeling om de Groninger tangocultuur drie dagen lang in de schijnwerpers te zetten en het jaarlijks elk derde weekend van september te laten terugkeren.

Tevens wordt in dit deel een uiteenzetting gegeven over het ontstaan van het festival en de voordelen die een dergelijk evenement kan bieden voor de Groninger tangocultuur.

Bij de realisering van dit boek zijn veel mooie en ondersteunende contacten geweest. Een prachtig proces om tot een min of meer afgerond verhaal te komen. Tot slot heb ik ervoor gekozen om de volledige namen van alle in dit boek genoemde personen slechts eenmalig te vermelden. Daarna zal ik volstaan met de voornamen. Waar in dit boek wordt geschreven over tango wordt bedoeld de Argentijnse tango.

Groningen, juli 2015

Johan Meijering

A handwritten signature in black ink, appearing to read 'Johan Meijering', with a small red heart symbol at the end of the signature.

Annet Gabriëse (l) en Gerriet Postma (r) bij het aanbrengen van de muurschildering in La Pasión

Horacio Ferrer

Ballade voor mijn dood

(Ik zal sterven in Buenos Aires)

Tango

voor Ernesto Sábato

Ik zal sterven in Buenos Aires, bij het gloren van de dag.
Ik zal stilletjes bewaren alles wat mij dierbaar was:
mijn kleine poëzie, die van afscheid en van kogels sprak,
mijn tabak, mijn tango en het vleugje treurnis dat ik had.

Ik zal mijn schouders hullen in de dageraad,
mijn voorlaatste glas whisky blijft onaangeraakt,
mijn verliefde dood zal mij als een tango halen
en ik zal weg zijn voor de klok van zessen slaat.

Vandaag, nu God mij niet droomt,
wil ik mijzelf vergeten
bij onze straathoek van Santa Fe,
waar ik weet dat jij,
een en al droefheid, mij verbeidt.
Omhels mij stevig, want in mij
hoor ik de dood van velen
die eerder stierven
vreten aan wat ik heb bemind.
Laat ons gaan, mijn ziel, de dag is daar en huil niet meer.

In Buenos Aires zal ik sterven, bij het gloren van de dag,
op het tijdstip van allen die te sterven weten.
Mijn stilte zal trillen van het droefgeestige
vers dat ik nimmer voor jou wist uit te spreken.

Al die straten zal ik lopen tot aan het Plaza Francia,
waar als vluchtige schimmen van een vermoeid ballet,
onder het gestadig roepen van jouw naam,
mijn herinneringen geruisloos afscheid van mij nemen.

Ik zal sterven in Buenos Aires, bij het gloren van de dag.
Ik zal stilletjes bewaren alles wat mij dierbaar was:
mijn kleine poëzie, die van afscheid en van kogels sprak,
mijn tabak, mijn tango en het vleugje treurnis dat ik had.

Ik zal mijn schouders hullen in de dageraad,
mijn voorlaatste glas whisky blijft onaangeraakt,
mijn verliefde dood zal mij als een tango halen
en ik zal weg zijn als de klok van zessen slaat,
als de klok van zessen, als de klok van zessen slaat!

Deel 1

Argentijnse tango

1. De oorsprong

Het ontstaan van de Argentijnse tango kan niet worden toegeschreven aan één of meerdere personen. Integendeel, de door sommigen verguisde en door velen aanbeden dans kent vele vaders en moeders. De tango is ontstaan aan het eind van de negentiende eeuw aan de oevers van de Rio de la Plata in Buenos Aires in Argentinië en in Montevideo in Uruguay.

Daar vermengde de muziek en de dans van de nakomelingen van zwarte slaven zich met die van seizoenarbeiders en immigranten uit Europa. In de tango zijn invloeden uit onder meer de zigeunermuziek, de Spaanse flamenco en de Italiaanse belcanto te horen. Opzwepende ritmes en gepassioneerde bezieling zijn kenmerkend voor deze vorm van dans.

Duizenden mannen lieten destijds om economische redenen hun families in de steek om hun geluk te beproeven in een ver en vreemd land. Op zoek naar werk zijn destijds immigranten uit Europa en Zuid-Amerika massaal naar Buenos Aires en Montevideo getrokken.

Muziek maken en dansen

Er werd muziek gemaakt om de weemoed, de heimwee naar het vaderland, de ontevredenheid, de passie en de hunkering naar liefde uit te drukken. Dicht opeengepakt in sloppenwijken ontwikkelden de immigranten en de arme landarbeiders uit de pampa's muziek vol melancholie, heimwee en hoop. Met hartstochtelijke overgave werd er gedanst en gezongen en werden teksten geschreven. De muziek is melancholisch. Achter het opzwepende, dan weer behoedzame ritme, het viool- en bandoneonspel gingen grote verlangens schuil. Weemoed en nostalgie voerden de boventoon met passie tussen man en vrouw. De liefde voor het leven en de wanhoop over de eenzaamheid werden in één adem bezongen. De arrangementen zijn grillig, melodius, dan weer bijtend en jankend. Het is alsof hemel en hel tot één geheel samensmelten. In de woonkazernes van de immigranten werden creatieve danspassen bedacht. Overdag moesten deze havenwerkers heel hard werken en 's avonds, als de tangokoorts hen te pakken kreeg, speelden, zongen en dansten zij op buurt-

feesten, in danslokalen en in bordelen. De tango, ook wel *de blues van Zuid-Amerika* genoemd, is een samenvloeiing van verschillende culturen. Zowel de muziek, de poëtische teksten als de dans kunnen onderling van elkaar verschillen.

Milonga's

Deze bijeenkomsten groeiden uit tot nachtelijke feesten, milonga's genoemd. De bezoekers waren milongueros. De betekenis van milonga is tegenwoordig tweeledig. Het is de naam voor een Argentijnse danssalon en tevens die van een dansstijl binnen de tango.

Tangomuziek

De tango, zo zegt men in Buenos Aires, bezingt het leven in slechts drie minuten. Er zijn verschillende stromingen binnen de traditionele tangomuziek ontstaan. De allereerste tangomuziek is niet bedacht door beroepsmusici, maar werd 'uitgevonden' door mensen die op hun gevoel afgingen en op de emoties die in hun ziel geworteld lagen. Vrij snel daarna werd de tangomuziek ook door beroepsmusici ontdekt. De oorspronkelijke trio's groeiden al snel uit tot grotere orkesten.

Vanaf haar ontstaan heeft de tangomuziek woelige tijden meegemaakt. Door de verschillende afkomst van de vele immigranten is er een diversiteit aan muzikale invloeden in de tango verwerkt. Het ritmische van de Cubaanse habanera, de kenmerken van de Spaanse flamenco en de sfeer van de Argentijnse milonga's hebben de muziek gevormd. Maar ook de Afrikaanse candombe, een op percussie gebaseerde muziekstijl en de vioolmuziek uit de Oost-Europese klezmer, wals, polka, mazurka en de Zuid-Europese volksliederen hebben er hun steentje aan bijgedragen. De traditionele muziek was aanvankelijk vrolijk en feestelijk, soms zelfs wat obscene maar toen het zich van de woonkazernes naar cafés en bordelen verplaatste werden de teksten emotioneler.

De originele tango werd op viool, gitaar en fluit gespeeld. Aan het begin van de eenentwintigste eeuw kwam de uit Duitsland afkomstige bandoneon (trekzak) er als vast instrument bij en is inmiddels niet meer weg te denken in de tangomuziek.